

ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) 2023/1066**z dnia 1 czerwca 2023 r.****w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii porozumień badawczo-rozwojowych****(Tekst mający znaczenie dla EOG)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie (EWG) nr 2821/71 Rady z dnia 20 grudnia 1971 r. w sprawie stosowania art. 85 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych ⁽¹⁾, w szczególności jego art. 1 ust. 1 lit. b),

po opublikowaniu projektu niniejszego rozporządzenia ⁽²⁾,

po konsultacji z Komitetem Doradczym ds. Praktyk Ograniczających Konkurencję i Pozycji Dominujących,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie (EWG) nr 2821/71 upoważnia Komisję do stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu w drodze rozporządzenia do niektórych kategorii porozumień, decyzji i praktyk uzgodnionych wchodzących w zakres zastosowania art. 101 ust. 1 Traktatu, mających na celu prowadzenie prac badawczo-rozwojowych nad produktami, technologiami lub procesami aż do etapu przemysłowego zastosowania oraz wykorzystywanie ich wyników, w tym postanowień dotyczących praw własności intelektualnej.
- (2) Art. 179 ust. 2 Traktatu wzywa Unię do sprzyjania przedsiębiorstwom, w tym małym i średnim przedsiębiorstwom, w ich wysiłkach badawczych i wysokiej jakości rozwoju technologicznym oraz do wspierania ich wysiłków w zakresie wzajemnej współpracy. Współpraca między przedsiębiorstwami w zakresie badań i rozwoju może przyczynić się do osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu ⁽³⁾.
- (3) W rozporządzeniu Komisji (UE) nr 1217/2010 ⁽⁴⁾ określono kategorie porozumień badawczo-rozwojowych, które zdaniem Komisji zwykle spełniają warunki określone w art. 101 ust. 3 Traktatu. Rozporządzenie to wygasa 30 czerwca 2023 r. W związku z ogólnie pozytywnymi doświadczeniami zgromadzonymi podczas stosowania tego rozporządzenia oraz w świetle oceny wyników rozporządzenia należy przyjąć nowe rozporządzenie w sprawie wyłączeń grupowych.
- (4) Niniejsze rozporządzenie ma na celu ułatwienie prowadzenia prac badawczo-rozwojowych, jednocześnie skutecznie chroniąc konkurencję. Niniejsze rozporządzenie ma również na celu zagwarantowanie przedsiębiorstwom odpowiedniego poziomu pewności prawa. Aby osiągnąć te cele, należy wziąć pod uwagę potrzebę możliwie jak największego uproszczenia nadzoru administracyjnego i ram legislacyjnych.

⁽¹⁾ Dz.U. L 285 z 29.12.1971, s. 46.

⁽²⁾ Dz.U. C 120 z 15.3.2022, s. 9.

⁽³⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów – Europejski Zielony Ład, COM(2019) 640 final.

⁽⁴⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1217/2010 z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do niektórych kategorii porozumień badawczo-rozwojowych (Dz.U. L 335 z 18.12.2010, s. 36).

- (5) Na potrzeby stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu można zasadniczo przyjąć, że poniżej pewnego poziomu władzy rynkowej pozytywne skutki porozumień badawczo-rozwojowych będą przeważać nad ich negatywnym wpływem na konkurencję.
- (6) Na potrzeby stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu w drodze rozporządzenia nie jest konieczne określanie, jakie porozumienia mogą wchodzić w zakres stosowania art. 101 ust. 1 Traktatu. Przy indywidualnej ocenie porozumień na podstawie art. 101 ust. 1 Traktatu należy uwzględnić kilka czynników, w szczególności strukturę rynku właściwego.
- (7) Największe szanse na to, że współpraca w zakresie wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych oraz w zakresie wykorzystywania ich wyników przyczyni się do postępu technicznego i gospodarczego, będą wówczas, gdy strony wniosą do tej współpracy uzupełniające się umiejętności, aktywa lub działania.
- (8) Zasadniczo można się spodziewać, że konsumenci odniosą korzyści z nasilenia i większej skuteczności prac badawczo-rozwojowych dzięki wprowadzeniu nowych lub ulepszonych produktów, technologii lub procesów lub szybszemu wprowadzaniu ich na rynek, lub obniżeniu cen wynikającemu z nowych lub ulepszonych produktów, technologii lub procesów.
- (9) Wspólne wykorzystywanie wyników może przybierać różne formy, takie jak produkcja i dystrybucja produktów, stosowanie technologii lub procesów, przenoszenie praw własności intelektualnej lub udzielanie na nie licencji lub udostępnianie know-how wymaganego do takiej produkcji lub zastosowania, które w znacznym stopniu przyczyniają się do postępu technicznego lub gospodarczego.
- (10) Aby wspólne wykorzystywanie wyników uzasadniało wyłączenie ustanowione niniejszym rozporządzeniem, powinno ono dotyczyć produktów (w tym towarów i usług), technologii lub procesów, w przypadku których wykorzystywanie wyników prac badawczo-rozwojowych jest niezbędne.
- (11) Ponadto wszystkie strony powinny w ramach porozumienia badawczo-rozwojowego zgodzić się, że wszystkie one będą miały pełen dostęp do ostatecznych wyników wspólnych prac badawczo-rozwojowych, w tym wszelkich wyników z tych prac praw własności intelektualnej i know-how, na potrzeby dalszych prac badawczo-rozwojowych i w celu wykorzystywania tych wyników, gdy tylko takie ostateczne wyniki będą dostępne. Dostęp do wyników zasadniczo nie powinien być ograniczany, jeśli chodzi o wykorzystywanie wyników na potrzeby dalszych prac badawczo-rozwojowych. Jeżeli jednak strony, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, ograniczą swoje prawa do wykorzystywania wyników, szczególnie jeśli specjalizują się one w kontekście wykorzystywania wyników, możliwe jest odpowiednie ograniczenie dostępu do wyników na potrzeby ich wykorzystywania. Ponadto jeżeli w pracach badawczo-rozwojowych biorą udział instytucje akademickie, instytuty badawcze lub przedsiębiorstwa, które prowadzą prace badawczo-rozwojowe na zasadzie komercyjnego świadczenia usług i zasadniczo nie wykorzystują wyników prac, mogą one zgodzić się na wykorzystywanie wyników prac badawczo-rozwojowych tylko do celów dalszych prac badawczo-rozwojowych.
- (12) W zależności od swoich możliwości i potrzeb komercyjnych strony mogą wносить nierówne wkłady do współpracy w zakresie badań i rozwoju. W związku z tym, aby odzwierciedlić i zrekompensować różnicę w wartości lub charakterze wkładu stron, porozumienia badawczo-rozwojowe objęte przywilejem ustanowionym w niniejszym rozporządzeniu mogą przewidywać, że jedna strona zrekompensuje drugiej fakt otrzymania dostępu do wyników na potrzeby dalszych prac badawczo-rozwojowych lub wykorzystywania tych wyników. Rekompensata nie powinna jednak być na tyle wysoka, by skutecznie utrudniała taki dostęp.
- (13) W przypadku gdy porozumienie badawczo-rozwojowe nie przewiduje wspólnego wykorzystywania wyników prac, strony powinny zgodzić się w ramach takiego porozumienia na wzajemne udzielenie sobie dostępu do swojego już istniejącego know-how, jeżeli takie know-how jest niezbędne do celów wykorzystywania wyników prac przez inne strony. Ewentualna pobierana rekompensata (na przykład opłaty licencyjne) nie powinna być na tyle wysoka, by w praktyce utrudniała innym stronom dostęp do know-how.

- (14) Wyłączenie ustanowione niniejszym rozporządzeniem powinno być ograniczone do takich porozumień badawczo-rozwojowych, które nie dają przedsiębiorstwom możliwości wyeliminowania konkurencji w odniesieniu do istotnej części danych produktów, technologii lub procesów. Konieczne jest zatem wykluczenie z przywileju wyłączenia grupowego porozumień pomiędzy konkurentami, których łączny udział w rynku produktów, technologii lub procesów, które w wyniku prac badawczo-rozwojowych mogą zostać ulepszone lub zastąpione substytucyjnymi lub innymi produktami, technologiami lub procesami, przekracza w chwili zawarcia porozumienia określony poziom.
- (15) W przypadku gdy jedna strona finansuje kilka projektów badawczo-rozwojowych realizowanych przez konkurentów w odniesieniu do tych samych produktów, technologii lub procesów, nie można wykluczyć powstania antykonkurencyjnego efektu zamknięcia dostępu do rynku, w szczególności gdy strona ta nabywa w zamian wyłączne prawo do wykorzystywania wyników tych prac względem osób trzecich. W związku z tym, jeśli chodzi o porozumienia dotyczące opłacanych prac badawczo-rozwojowych, przywilej ustanowiony w niniejszym rozporządzeniu powinien ograniczać się do porozumień, na mocy których łączny udział w rynku wszystkich stron uczestniczących w powiązanych porozumieniach, a mianowicie strony finansującej i wszystkich stron prowadzących prace badawczo-rozwojowe, nie przekracza określonego poziomu.
- (16) Wyłączenie ustanowione w niniejszym rozporządzeniu nie powinno jednak podlegać progowi udziału w rynku, jeżeli strony porozumienia badawczo-rozwojowego nie są przedsiębiorstwami konkurującymi w odniesieniu do produktów, technologii lub procesów, które mogą zostać ulepszone lub zastąpione substytucyjnymi lub innymi produktami, technologiami lub procesami powstałymi w wyniku z porozumienia. Obejmuje to na przykład porozumienia dotyczące rozwoju produktów, technologii lub procesów, które stworzyłyby zupełnie nowy popyt, lub prac badawczo-rozwojowych, które nie są ściśle związane z konkretnym produktem, procesem lub konkretną technologią lub nie są jeszcze ukierunkowane na konkretny cel.
- (17) Nie zakłada się, że w przypadku przekroczenia określonego w niniejszym rozporządzeniu progu udziału w rynku lub niespełnienia innych warunków, o których mowa w niniejszym rozporządzeniu, porozumienia badawczo-rozwojowe zostają objęte postanowieniami art. 101 ust. 1 Traktatu albo nie spełniają warunków art. 101 ust. 3 Traktatu. W takich przypadkach konieczne jest przeprowadzenie indywidualnej oceny porozumienia badawczo-rozwojowego na podstawie art. 101 Traktatu.
- (18) Aby zapewnić utrzymanie efektywnej konkurencji podczas wspólnego wykorzystywania wyników wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych, należy wprowadzić przepis, w myśl którego wyłączenie grupowe przestaje mieć zastosowanie, jeśli łączny udział stron w rynku produktów, technologii lub procesów powstałych w wyniku prac badawczo-rozwojowych przekracza określony poziom. Bez względu na udział stron w rynku wyłączenie powinno być jednak dalej stosowane przez pewien okres po rozpoczęciu wspólnego wykorzystywania wyników, aby poczekać na stabilizację udziałów stron w rynku, w szczególności po wprowadzeniu na rynek całkowicie nowego produktu, oraz aby zagwarantować minimalny okres zwrotu poniesionych nakładów.
- (19) Wyłączenie ustanowione w niniejszym rozporządzeniu nie powinno stosować się do porozumień zawierających ograniczenia, które nie są niezbędne do osiągnięcia pozytywnych skutków płynących z porozumienia badawczo-rozwojowego. Co do zasady porozumienia zawierające pewne rodzaje poważnych ograniczeń konkurencji, takie jak ograniczenie swobody stron do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w sferze niezwiązanej z porozumieniem, ustalanie cen stosowanych wobec osób trzecich, ograniczenia produkcji lub sprzedaży oraz ograniczenia możliwości prowadzenia sprzedaży biernej produktów, technologii lub procesów powstałych w wyniku wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych, powinny być wykluczone z przywileju wyłączenia ustanowionego niniejszym rozporządzeniem bez względu na udział stron w rynku. W tym kontekście ograniczenia dotyczące dziedzin zastosowań nie stanowią ani ograniczeń produkcji lub sprzedaży, ani ograniczeń terytorialnych lub dotyczących klientów.
- (20) Dzięki zastosowaniu progów udziału w rynku, nieobejmowaniu wyłączeniem niektórych porozumień oraz warunkom przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu zasadniczo zadbane o to, by porozumienia, do których stosuje się wyłączenie grupowe, nie dawały stronom możliwości wyeliminowania konkurencji w odniesieniu do istotnej części danych produktów, technologii lub procesów.
- (21) Porozumienia między przedsiębiorstwami niebędącymi konkurującymi dostawcami produktów, technologii lub procesów, które w wyniku prac badawczo-rozwojowych mogą zostać ulepszone lub zastąpione substytucyjnymi lub innymi produktami, technologiami lub procesami i które spełniają warunki określone w niniejszym rozporządzeniu, będą eliminować skuteczną konkurencję w sferze innowacji tylko w szczególnych okolicznościach. Dlatego też należy objąć takie porozumienia przywilejem wyłączenia przewidzianym w niniejszym rozporządzeniu bez względu

na udział w rynku oraz cofnąć przywilej wyłączenia ustanowiony w niniejszym rozporządzeniu we wszelkich wyjątkowych przypadkach. Wyłączenie takich porozumień na mocy niniejszego rozporządzenia pozostaje bez uszczerbku dla oceny wpływu na konkurencję porozumień badawczo-rozwojowych, które nie spełniają warunków określonych w niniejszym rozporządzeniu, lub porozumień, w odniesieniu do których cofnięto przywilej wyłączenia ustanowiony w niniejszym rozporządzeniu.

- (22) Niniejsze rozporządzenie powinno wskazywać typowe sytuacje, w których można uznać za właściwe cofnięcie przywileju wyłączenia ustanowionego w nim, zgodnie z art. 29 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003 ⁽⁵⁾.
- (23) Ze względu na to, że porozumienia badawczo-rozwojowe często mają charakter długoterminowy, szczególnie jeśli współpraca obejmuje wykorzystywanie wyników, okres obowiązywania niniejszego rozporządzenia powinien wynosić 12 lat,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Definicje

1. Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:
 - 1) „porozumienie badawczo-rozwojowe” oznacza porozumienie zawierane między co najmniej dwoma stronami określające warunki, na jakich strony te prowadzą jedno z poniższych działań:
 - a) prowadzą wspólne prace badawczo-rozwojowe nad produktami lub technologiami objętymi umową, które:
 - (i) nie obejmują wspólnego wykorzystywania wyników tych prac badawczo-rozwojowych; lub
 - (ii) obejmują wspólne wykorzystywanie wyników tych prac badawczo-rozwojowych;
 - b) prowadzą opłacane prace badawczo-rozwojowe nad produktami lub technologiami objętymi umową, które:
 - (i) nie obejmują wspólnego wykorzystywania wyników tych prac badawczo-rozwojowych; lub
 - (ii) obejmują wspólne wykorzystywanie wyników tych prac badawczo-rozwojowych;
 - c) wspólnie wykorzystują wyniki prac badawczo-rozwojowych nad produktami lub technologiami objętymi umową, przeprowadzonych na podstawie porozumienia zawartego wcześniej między tymi samymi stronami, wchodzącego w zakres lit. a);
 - d) wspólnie wykorzystują wyniki prac badawczo-rozwojowych nad produktami lub technologiami objętymi umową, przeprowadzonych na podstawie porozumienia zawartego wcześniej między tymi samymi stronami, wchodzącego w zakres lit. b);
 - 2) „porozumienie” oznacza porozumienie między przedsiębiorstwami, decyzję związku przedsiębiorstw lub praktykę uzgodnioną;
 - 3) „prace badawczo-rozwojowe” oznaczają działania mające na celu pozyskiwanie *know-how* dotyczącego produktów, technologii lub procesów, prowadzenie analiz teoretycznych, systematycznych studiów lub doświadczeń, w tym produkcji eksperymentalnej i produkcji do celów demonstracyjnych, techniczne testowanie produktów lub procesów, zapewnianie koniecznego wyposażenia aż po skalę demonstracyjną oraz uzyskiwanie praw własności intelektualnej w odniesieniu do wyników prac;
 - 4) „produkt” oznacza towar lub usługę, w tym zarówno towary lub usługi pośrednie, jak i towary lub usługi końcowe;
 - 5) „technologia objęta umową” oznacza technologię lub proces powstałe w wyniku wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych;

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2002 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. 81 i 82 Traktatu (Dz.U. L 1 z 4.1.2003, s. 1).

- 6) „produkt objęty umową” oznacza produkt powstały w wyniku wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych bądź też wyprodukowany w wyniku zastosowania technologii objętych umową;
- 7) „wykorzystywanie wyników” oznacza produkcję lub dystrybucję produktów objętych umową, zastosowanie technologii objętych umową, przeniesienie praw własności intelektualnej lub udzielenie na nie licencji bądź też udostępnienie know-how wymaganego do takiej produkcji, dystrybucji lub zastosowania;
- 8) „prawa własności intelektualnej” obejmują prawa własności przemysłowej, na przykład patenty i znaki towarowe, a także prawo autorskie i prawa pokrewne;
- 9) „know-how” oznacza pakiet informacji praktycznych, które wynikają z doświadczenia i przeprowadzonych testów i które są:
 - a) „niejawne”, co oznacza, że nie są one powszechnie znane ani łatwo dostępne;
 - b) „istotne”, co oznacza, że są one ważne i użyteczne z punktu widzenia produkcji produktów objętych umową lub stosowania technologii objętych umową; oraz
 - c) „określone”, co oznacza, że zostały one opisane w sposób wyczerpujący w stopniu pozwalającym na ich weryfikację pod kątem kryteriów dotyczących niejawności i istotności;
- 10) „wspólny” w kontekście działań prowadzonych na podstawie porozumienia badawczo-rozwojowego oznacza działania, w ramach których daną pracę:
 - a) wykonuje wspólny zespół, wspólna organizacja lub wspólne przedsiębiorstwo;
 - b) wspólnie powierzono osobie trzeciej; lub
 - c) rozdzielono między strony z uwzględnieniem specjalizacji w kontekście prac badawczo-rozwojowych lub specjalizacji w kontekście wykorzystywania wyników;
- 11) „specjalizacja w kontekście prac badawczo-rozwojowych” oznacza, że każda ze stron jest zaangażowana w prace badawczo-rozwojowe objęte porozumieniem badawczo-rozwojowym i że strony rozdzielają między siebie działania badawczo-rozwojowe w sposób uznany przez nie za właściwy; nie obejmuje to opłacanych prac badawczo-rozwojowych;
- 12) „specjalizacja w kontekście wykorzystywania wyników” oznacza, że strony rozdzielają między siebie poszczególne zadania, takie jak produkcja lub dystrybucja, lub nakładają na siebie wzajemne ograniczenia co do wykorzystywania wyników prac, takie jak ograniczenia w odniesieniu do niektórych terytoriów, klientów lub dziedzin zastosowań; obejmuje to sytuację, w której tylko jedna strona zajmuje się produkcją i dystrybucją produktów objętych umową lub stosowaniem technologii objętych umową na podstawie wyłącznej licencji udzielonej jej przez inne strony;
- 13) „opłacane prace badawczo-rozwojowe” oznaczają prace badawczo-rozwojowe prowadzone przez jedną stronę i finansowane przez stronę finansującą;
- 14) „strona finansująca” oznacza stronę finansującą opłacane prace badawczo-rozwojowe, która sama nie prowadzi żadnych prac badawczo-rozwojowych;
- 15) „przedsiębiorstwo konkurujące” oznacza rzeczywistego lub potencjalnego konkurenta:
 - a) „rzeczywisty konkurent” oznacza przedsiębiorstwo, które dostarcza produkt, technologię lub proces, które na właściwym rynku geograficznym mogą zostać ulepszone lub zastąpione substytucyjnym lub innym produktem lub technologią objętymi umową;
 - b) „potencjalny konkurent” oznacza przedsiębiorstwo, co do którego można realnie, a nie tylko teoretycznie zakładać, że gdyby porozumienie badawczo-rozwojowe nie istniało, to takie przedsiębiorstwo zdecydowałoby się przeprowadzić, w terminie nie dłuższym niż 3 lata, konieczne dodatkowe inwestycje lub ponieść niezbędne koszty, aby dostarczyć produkt, technologię lub proces, które na właściwym rynku geograficznym mogłyby zostać ulepszone lub zastąpione substytucyjnym lub innym produktem lub technologią objętymi umową;

- 16) „właściwy rynek produktowy” oznacza właściwy rynek produktów, które mogą zostać ulepszone lub zastąpione substytucyjnymi lub innymi produktami objętymi umową;
- 17) „właściwy rynek technologii” oznacza właściwy rynek technologii lub procesów, które mogą zostać ulepszone lub zastąpione substytucyjnymi lub innymi technologiami objętymi umową;
- 18) „sprzedaż czynna” oznacza wszelkie formy sprzedaży inne niż sprzedaż bierna;
- 19) „sprzedaż bierna” oznacza sprzedaż dokonywaną w odpowiedzi na spontaniczne wnioski ze strony klientów indywidualnych, w tym dostawę produktów klientom, jeżeli sprzedaż ta nie została zainicjowana za pośrednictwem reklamy aktywnie ukierunkowanej na konkretnego klienta, konkretną grupę klientów lub konkretne terytorium, w tym sprzedaż wynikającą z udziału w zamówieniu publicznym lub dokonywaną w odpowiedzi na prywatne zaproszenie do składania ofert.

2. Do celów niniejszego rozporządzenia wyrażenia „przedsiębiorstwo” i „strona” obejmują odpowiednie przedsiębiorstwa z nimi powiązane. „Przedsiębiorstwa powiązane” oznaczają:

- 1) przedsiębiorstwa, w których stronie porozumienia badawczo-rozwojowego przysługuje – bezpośrednio lub pośrednio – co najmniej jedno z następujących praw lub uprawnień:
 - a) uprawnienie do wykonywania ponad połowy praw głosu;
 - b) uprawnienie do powoływania ponad połowy członków rady nadzorczej, zarządu lub organów prawnie reprezentujących przedsiębiorstwo;
 - c) prawo kierowania działalnością przedsiębiorstwa;
- 2) przedsiębiorstwa, którym przysługuje – bezpośrednio lub pośrednio – w stosunku do strony porozumienia badawczo-rozwojowego co najmniej jedno z praw lub uprawnień wymienionych w pkt 1;
- 3) przedsiębiorstwa, w których przedsiębiorstwu, o którym mowa w pkt 2, przysługuje – bezpośrednio lub pośrednio – co najmniej jedno z praw lub uprawnień wymienionych w pkt 1;
- 4) przedsiębiorstwa, w których stronie porozumienia badawczo-rozwojowego wraz z co najmniej jednym przedsiębiorstwem, o którym mowa w pkt 1, 2 lub 3, lub w których co najmniej dwóm przedsiębiorstwom, o których mowa w pkt 1, 2 lub 3, wspólnie przysługuje co najmniej jedno z praw lub uprawnień wymienionych w pkt 1;
- 5) przedsiębiorstwa, w których co najmniej jedno z praw lub uprawnień wymienionych w pkt 1 wspólnie przysługuje:
 - a) stronom porozumienia badawczo-rozwojowego lub odpowiednim przedsiębiorstwom z nimi powiązanym, o których mowa w pkt 1–4; lub
 - b) co najmniej jednej ze stron porozumienia badawczo-rozwojowego lub też co najmniej jednemu przedsiębiorstwu z nią powiązanemu, o którym mowa w pkt 1–4, oraz co najmniej jednej osobie trzeciej.

Artykuł 2

Wyłączenie

1. Na podstawie art. 101 ust. 3 Traktatu oraz z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia art. 101 ust. 1 Traktatu nie ma zastosowania do porozumień badawczo-rozwojowych.
2. Wyłączenie ustanowione w ust. 1 stosuje się w zakresie, w jakim porozumienia badawczo-rozwojowe zawierają ograniczenia konkurencji wchodzące w zakres art. 101 ust. 1 Traktatu.

3. Wyłączenie ustanowione w ust. 1 stosuje się również do porozumień badawczo-rozwojowych, które zawierają postanowienia dotyczące przeniesienia praw własności intelektualnej, na co najmniej jedną stronę lub na podmiot utworzony przez strony w celu prowadzenia wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych lub wspólnego wykorzystywania wyników lub też dotyczące udzielenia im licencji na te prawa, o ile postanowienia te są bezpośrednio związane z wprowadzeniem i konieczne do wprowadzenia porozumienia w życie oraz nie stanowią podstawowego przedmiotu porozumienia.

Artykuł 3

Dostęp do ostatecznych wyników

1. Wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się z zastrzeżeniem warunków określonych w ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu.
2. Porozumienie badawczo-rozwojowe musi stanowić, że wszystkie strony mają pełny dostęp do ostatecznych wyników wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych na potrzeby dalszych prac badawczo-rozwojowych oraz na potrzeby wykorzystywania wyników.
3. Dostęp, o którym mowa w ust. 2:
 - a) obejmuje wszelkie wynikające z tych prac prawa własności intelektualnej i *know-how*;
 - b) jest udzielany, gdy tylko wyniki prac badawczo-rozwojowych stają się dostępne.
4. W przypadku gdy porozumienie badawczo-rozwojowe przewiduje wzajemną rekompensatę stron za udzielenie dostępu do wyników na potrzeby dalszych prac badawczo-rozwojowych lub na potrzeby wykorzystywania wyników, rekompensata nie może być na tyle wysoka, by skutecznie utrudniała taki dostęp.
5. Instytuty badawcze, instytucje akademickie lub przedsiębiorstwa, które prowadzą prace badawczo-rozwojowe na zasadzie komercyjnego świadczenia usług i zasadniczo nie wykorzystują wyników prac, mogą zgodzić się na ograniczenie wykorzystywania przez siebie wyników prac na potrzeby dalszych prac badawczo-rozwojowych.
6. Jeżeli strony ograniczą swoje prawa do wykorzystywania wyników zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, szczególnie jeśli specjalizują się one w kontekście wykorzystywania wyników, możliwe jest odpowiednie ograniczenie dostępu do wyników na potrzeby ich wykorzystywania.

Artykuł 4

Dostęp do już istniejącego *know-how*

1. W przypadku gdy porozumienie badawczo-rozwojowe nie obejmuje wspólnego wykorzystywania wyników, wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się z zastrzeżeniem warunków określonych w ust. 2 i 3 niniejszego artykułu.
2. Porozumienie musi stanowić, że każda ze stron otrzymuje dostęp do wszelkiego już istniejącego *know-how* innych stron, jeżeli takie *know-how* jest niezbędne do celów wykorzystywania wyników.
3. W przypadku gdy porozumienie badawczo-rozwojowe przewiduje wzajemną rekompensatę stron za udzielenie dostępu do ich już istniejącego *know-how*, rekompensata nie może być na tyle wysoka, by skutecznie utrudniała taki dostęp.

Artykuł 5

Wspólne wykorzystywanie wyników

1. Wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się pod warunkiem że wszelkie wspólne wykorzystywanie wyników dotyczy tylko wyników, które spełniają oba poniższe warunki:
 - a) wyniki są niezbędne do produkcji produktów objętych umową lub stosowania technologii objętych umową;
 - b) wyniki są chronione prawami własności intelektualnej lub stanowią *know-how*.

2. W przypadku gdy w ramach specjalizacji w kontekście wykorzystywania wyników produkcję produktów objętych umową powierzono jednej stronie lub większej liczbie stron, wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się pod warunkiem że strony te są zobowiązane do realizacji zamówień innych stron na dostawy produktów objętych umową, chyba że zachodzi jedna z poniższych sytuacji:

- a) porozumienie badawczo-rozwojowe przewiduje również, że dystrybucja ma być prowadzona przez wspólny zespół, wspólną organizację lub wspólne przedsiębiorstwo lub ma wspólnie zostać powierzona osobie trzeciej;
- b) strony uzgodniły, że dystrybucję produktów objętych umową może prowadzić tylko strona je produkująca.

Artykuł 6

Progi udziału w rynku i okres wyłączenia

1. W przypadku gdy co najmniej dwie strony są przedsiębiorstwami konkurującymi w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 15, wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się przez czas trwania prac badawczo-rozwojowych, jeżeli w chwili zawarcia porozumienia:

- a) w przypadku porozumień badawczo-rozwojowych, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) i c) – łączny udział w rynku stron porozumienia nie przekracza 25 % na właściwym rynku produktowym i właściwym rynku technologii;
- b) w przypadku porozumień badawczo-rozwojowych, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. b) i d) – łączny udział w rynku strony finansującej i wszystkich stron, z którymi strona finansująca zawarła porozumienia badawczo-rozwojowe w odniesieniu do tych samych produktów objętych umową lub technologii objętych umową, nie przekracza 25 % na właściwym rynku produktowym i właściwym rynku technologii.

2. Jeśli strony porozumienia nie są przedsiębiorstwami konkurującymi w rozumieniu art. 1 ust. 1 pkt 15, wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się przez czas trwania prac badawczo-rozwojowych.

3. W odniesieniu do porozumień badawczo-rozwojowych, w przypadku których wyniki są wspólnie wykorzystywane, wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się nadal przez siedem lat od chwili pierwszego wprowadzenia na rynek wewnętrzny produktów objętych umową lub technologii objętych umową, jeżeli warunki określone w ust. 1 lub 2 niniejszego artykułu są spełnione w chwili zawarcia porozumienia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) lub b). Aby porozumienia badawczo-rozwojowe, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. c) i d), mogły korzystać z takiego dalszego wyłączenia, warunki określone w ust. 1 lub 2 niniejszego artykułu muszą być spełnione w chwili zawarcia wcześniejszego porozumienia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) lub b).

4. Po upływie siedmioletniego okresu, o którym mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się nadal dopóty, dopóki:

- a) w przypadku porozumień badawczo-rozwojowych, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. a) i c) – łączny udział w rynku stron porozumienia nie przekracza 25 % na właściwych rynkach, do których należą produkty objęte umową lub technologie objęte umową;
- b) w przypadku porozumień badawczo-rozwojowych, o których mowa w art. 1 ust. 1 pkt 1 lit. b) i d) – łączny udział w rynku strony finansującej i wszystkich stron, z którymi strona finansująca zawarła porozumienia badawczo-rozwojowe w odniesieniu do tych samych produktów objętych umową lub technologii objętych umową, nie przekracza 25 % na właściwych rynkach, do których należą produkty objęte umową lub technologie objęte umową.

5. Jeżeli łączny udział w rynku danych stron na koniec siedmioletniego okresu, o którym mowa w ust. 3, nie przekracza odnośnego progu, o którym mowa w ust. 4, ale następnie wzrośnie do poziomu powyżej tego progu, wyłączenie ustanowione w art. 2 ma nadal zastosowanie przez okres dwóch kolejnych lat kalendarzowych następujących po roku, w którym odnośny próg udziału w rynku został przekroczony po raz pierwszy.

Artykuł 7

Stosowanie progów udziału w rynku

1. Do celów stosowania progów udziału w rynku przewidzianych w art. 6 ust. 1 i 4 stosuje się zasady określone w ust. 2, 3 i 4 niniejszego artykułu.
2. Udziały w rynku oblicza się na podstawie wartości sprzedaży rynkowej lub, jeżeli dane dotyczące wartości sprzedaży rynkowej nie są dostępne, na podstawie wielkości sprzedaży rynkowej. Jeżeli dane dotyczące wielkości sprzedaży rynkowej nie są dostępne, można wykorzystać dane szacunkowe oparte na innych wiarygodnych informacjach rynkowych, w tym na wydatkach na badania i rozwój lub zdolnościach w zakresie prac badawczo-rozwojowych.
3. Udziały w rynku oblicza się na podstawie danych za poprzedni rok kalendarzowy. Jeżeli poprzedni rok kalendarzowy nie jest reprezentatywny dla pozycji stron na rynku właściwym lub rynkach właściwych, udział w rynku oblicza się jako średnią udziałów stron w rynku za 3 poprzednie lata kalendarzowe.
4. Udział w rynku przedsiębiorstw, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 5, jest zaliczany w częściach równych każdemu przedsiębiorstwu, któremu przysługuje co najmniej jedno z praw lub uprawnień wymienionych w art. 1 ust. 2 pkt 1.

Artykuł 8

Najpoważniejsze ograniczenia konkurencji

Wyłączenie ustanowione w art. 2 nie ma zastosowania do porozumień badawczo-rozwojowych, które – bezpośrednio lub pośrednio – samodzielnie lub w powiązaniu z innymi czynnikami, na które strony mają wpływ, mają na celu jedno z następujących ograniczeń:

- a) ograniczenie swobody stron w prowadzeniu prac badawczo-rozwojowych samodzielnie lub we współpracy z osobami trzecimi:
 - (i) w dziedzinie niezwiązanej z tą, do której odnosi się porozumienie badawczo-rozwojowe; lub
 - (ii) po zakończeniu wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych – w dziedzinie, której dotyczy porozumienie badawczo-rozwojowe, lub w dziedzinie pokrewnej;
- b) ograniczenie produkcji lub sprzedaży, z wyjątkiem:
 - (i) ustalania docelowych poziomów produkcji, jeśli wspólne wykorzystywanie wyników obejmuje wspólną produkcję produktów objętych umową;
 - (ii) ustalania docelowych poziomów sprzedaży, jeśli wspólne wykorzystywanie wyników:
 - 1) obejmuje wspólną dystrybucję produktów objętych umową lub wspólne udzielanie licencji na technologie objęte umową; oraz
 - 2) jest prowadzone przez wspólny zespół, wspólną organizację lub wspólne przedsiębiorstwo lub zostało wspólnie powierzone osobie trzeciej;
 - (iii) praktyk stanowiących specjalizację w kontekście wykorzystywania wyników;
 - (iv) ograniczania swobody stron do produkowania, sprzedaży lub przenoszenia praw do produktów, technologii lub procesów, lub też udzielenia licencji na produkty, technologie lub procesy, które konkurują z produktami lub technologiami objętymi umową w okresie, w którym strony zgodziły się wspólnie wykorzystywać wyniki;
- c) ustalanie cen w ramach sprzedaży produktów objętych umową lub udzielania licencji na technologie objęte umową osobom trzecim, z wyjątkiem ustalania cen stosowanych wobec bezpośrednich klientów lub ustalania wysokości opłat licencyjnych pobieranych od bezpośrednich licencjodawców, w przypadku gdy wspólne wykorzystywanie wyników:
 - (i) obejmuje wspólną dystrybucję produktów objętych umową lub wspólne udzielanie licencji na technologie objęte umową; a także
 - (ii) jest prowadzone przez wspólny zespół, wspólną organizację lub wspólne przedsiębiorstwo lub zostało wspólnie powierzone osobie trzeciej;

- d) ograniczenie terytorium lub klientów, na którym lub którym strony mogą biernie sprzedawać produkty objęte umową lub udzielać licencji na technologie objęte umową, z wyjątkiem wymogu udzielania drugiej stronie wyłącznej licencji na wyniki prac badawczo-rozwojowych;
- e) ograniczenie czynnej sprzedaży produktów objętych umową lub technologii objętych umową na takich terytoriach lub takim klientom, których nie przydzielono na wyłączność jednej ze stron w ramach specjalizacji w kontekście wykorzystywania wyników;
- f) postawienie wymogu odmowy zaspokajania popytu ze strony klientów na odpowiednich terytoriach stron lub ze strony klientów w inny sposób przydzielonych stronom w ramach specjalizacji w kontekście wykorzystywania wyników, jeżeli tacy klienci wprowadziliby do obrotu produkty objęte umową na innych terytoriach w ramach rynku wewnętrznego;
- g) postawienie wymogu mającego na celu utrudnianie użytkownikom lub odsprzedawcom uzyskania produktów objętych umową od innych odsprzedawców w ramach rynku wewnętrznego.

Artykuł 9

Wykluczone ograniczenia

1. Wyłączenie ustanowione w art. 2 nie ma zastosowania do następujących zobowiązań w porozumieniach badawczo-rozwojowych:
 - a) zobowiązanie do niekwestionowania:
 - (i) po zakończeniu prac badawczo-rozwojowych – ważności praw własności intelektualnej, które:
 - 1) przysługują stronom na rynku wewnętrznym; oraz
 - 2) mają znaczenie dla prac badawczo-rozwojowych; lub
 - (ii) po wygaśnięciu porozumienia badawczo-rozwojowego – ważności praw własności intelektualnej, które:
 - 1) przysługują stronom na rynku wewnętrznym; oraz
 - 2) chronią wyniki prac badawczo-rozwojowych;
 - b) zobowiązanie do nieudzielania osobom trzecim licencji na produkowanie produktów objętych umową lub stosowanie technologii objętych umową, chyba że w porozumieniu przewidziano wykorzystywanie wyników wspólnych lub opłaconych prac badawczo-rozwojowych przez co najmniej jedną ze stron i ma ono miejsce na rynku wewnętrznym względem osób trzecich.
2. Ust. 1 lit. a) pozostaje bez uszczerbku dla możliwości stanowienia o rozwiązaniu porozumienia badawczo-rozwojowego w przypadku zakwestionowania przez jedną ze stron ważności praw własności intelektualnej, o których mowa w ust. 1 lit. a) ppkt (i) oraz (ii).
3. Jeżeli porozumienie badawczo-rozwojowe zawiera którekolwiek z wykluczonych ograniczeń, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, wyłączenie ustanowione w art. 2 stosuje się nadal do pozostałej części porozumienia badawczo-rozwojowego, pod warunkiem że wykluczone ograniczenia można oddzielić od pozostałej części i pod warunkiem że spełnione są pozostałe warunki niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 10

Cofnięcie wyłączenia w indywidualnych przypadkach przez Komisję

1. Na podstawie art. 29 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 Komisja może cofnąć przywilej ustanowiony w niniejszym rozporządzeniu, jeżeli uzna, że w danym przypadku porozumienie badawczo-rozwojowe, do którego stosuje się wyłączenie ustanowione w niniejszym rozporządzeniu, wywołuje jednak skutki niezgodne z art. 101 ust. 3 Traktatu.

2. Komisja może cofnąć przywilej wyłączenia ustanowiony w niniejszym rozporządzeniu, zgodnie z art. 29 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 1/2003, w szczególności w przypadku gdy:
- istnienie porozumienia badawczo-rozwojowego istotnie ogranicza zakres prowadzenia prac badawczo-rozwojowych przez osoby trzecie w dziedzinie lub dziedzinach związanych z produktami objętymi umową lub technologiami objętymi umową;
 - istnienie porozumienia badawczo-rozwojowego istotnie ogranicza dostęp osób trzecich do rynku właściwego w odniesieniu do produktów objętych umową lub technologii objętych umową;
 - bez żadnego obiektywnie uzasadnionego powodu strony nie wykorzystują wyników wspólnych lub opłacanych prac badawczo-rozwojowych względem osób trzecich;
 - produkty objęte umową lub technologie objęte umową nie są przedmiotem efektywnej konkurencji na całym rynku wewnętrznym lub na jego znacznej części; lub
 - istnienie porozumienia badawczo-rozwojowego znacznie ograniczyłoby konkurencję w sferze innowacji w danej dziedzinie.

Artykuł 11

Cofnięcie wyłączenia w indywidualnych przypadkach przez organ ochrony konkurencji państwa członkowskiego

Organ ochrony konkurencji danego państwa członkowskiego może cofnąć przywilej wyłączenia ustanowiony w niniejszym rozporządzeniu, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 29 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1/2003.

Artykuł 12

Okres przejściowy

Zakaz ustanowiony w art. 101 ust. 1 Traktatu nie ma zastosowania w okresie od 1 lipca 2023 r. do 30 czerwca 2025 r. w odniesieniu do porozumień będących w mocy w dniu 30 czerwca 2023 r., które nie spełniają warunków wyłączenia ustanowionych w niniejszym rozporządzeniu, ale spełniają warunki wyłączenia ustanowionego w rozporządzeniu (UE) nr 1217/2010.

Artykuł 13

Wejście w życie i rozpoczęcie stosowania

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2023 r.

Niniejsze rozporządzenie stosuje się do dnia 30 czerwca 2035 r.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 1 czerwca 2023 r.

W imieniu Komisji
Przewodnicząca
Ursula VON DER LEYEN